

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 24.septembrī

Nr. 1-12/13

**"Latvijas Sarkanais krusts" sociālās aprūpes
centra "Derpele" vadītājai I.Savickai**
sac.derpele@redcross.lv

**Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts"
valdes priekšsēdētājam U.Likopam**
secretariat@redcross.lv

**Latvijas Republikas Labklājības
ministrei R.Petravičai**
lm@lm.gov.lv

**Bauskas novada domes
priekšsēdētājam A.Jātniekam**
dome@bauska.lv

Ziņojums par cilvēktiesību nodrošināšanu Biedrības "Latvijas sarkanais Krusts" sociālās aprūpes centrā "Derpele"

Viena no tiesībsarga funkcijām ir veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību.¹ Tādēļ par vienu no prioritātēm tiesībsargs arī 2020. gadā izvirzīja personu ar invaliditāti tiesību aizsardzību ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas Prevenzijas daļas vadītāja Z.Rūsiņa, Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas Prevenzijas daļas vecākā juriste S.Garsvāne, Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas Prevenzijas daļas konsultante sociālajos jautājumos V.Sproģe-Saksone 2020. gada

¹ Tiesībsarga likuma 11. panta 1. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=133535>

4. augustā bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Sociālās aprūpes centru "Derpele" (turpmāk - SAC "Derpele").

Vizītes dienā Tiesībsarga biroja pārstāvji tikās ar SAC "Derpele" vadītāju I.Savicku un citiem atbildīgajiem darbiniekiem. Vizītes laikā tika intervēti arī atsevišķi institūcijas klienti, lai noskaidrotu viņu viedokli par SAC „Derpele” sniegto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kvalitāti.

Apmeklējot SAC „Derpele”, īpaša uzmanība tika pievērsta vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijā, klientu pārvietošanās brīvības iespējamajiem ierobežojumiem, kā arī sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu klāstam.

Vizītes dienā SAC "Derpele" ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēma 42 klienti – to skaitā pensijas vecumu sasniegušas personas, personas ar I un II grupas invaliditāti² un personas darbaspējīgā vecumā, kuras nonākušas krīzes situācijā vai atveseļošanās periodā pēc smagām slimībām un traumām pašaprūpes spēju nostiprināšanai.

Saskaņā ar starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajiem principiem, personas ar invaliditāti un seniori ir atzīstami par īpaši aizsargājamām personu grupām³, kurām valstīm ir jānodrošina ne tikai pienācīgu dzīves līmeni un sociālo aizsardzību, personu vajadzībām atbilstošu pakalpojumu (veselības aprūpes, sociālās aprūpes, rehabilitācijas pakalpojumu u.tml.) klāstu, bet arī privātās dzīves neaizskaramību un cieņpilnu attieksmi.

ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām ir visaptverošs dokuments personu ar invaliditāti tiesību aizsardzībai, kura mērķis ir panākt esošo tiesību mehānismu efektīvu izmantošanu personu ar invaliditāti tiesību aizsardzībai un īstenošanai. Konvencija nosaka sfēras, kur nepieciešams veikt pielāgojumus, lai personas ar invaliditāti varētu realizēt savas tiesības, kā arī jomas, kurās ir jāstiprina viņu tiesību aizsardzība.

Norādāms, ka vizītes dienā Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja vairāku cilvēktiesību standartu neievērošanu, kā arī Latvijas normatīvajos aktos noteikto principu pārkāpumus SAC "Derpele".

Starptautisko cilvēktiesību mērogā par vienu no pamatdokumentiem ir atzīstama Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, kuru Latvijas Republikas Saeima ir ratificējusi 2010. gada 28. janvārī un Valsts prezidents 17. februārī izsludinājis likumu "Par Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām". Saskaņā ar minēto likumu, šīs konvencijas ieviešanu Latvijā koordinē Labklājības ministrija, bet tās īstenošanu pārtrauga Tiesībsarga birojs.

² izņemot neredzīgas personas un personas ar smagiem garīga rakstura traucējumiem

³ Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, Eiropas Sociālā Harta ar papildprotokoliem u.c.

1. Vispārējie sadzīves apstākļi

[1.1.] No starptautisko cilvēktiesību viedokļa raugoties, vispārējiem sadzīves apstākļiem institūcijā ir jābūt ne tikai higiēnas prasībām atbilstošiem, bet arī tādiem, kas nepieļauj pārapdzīvotību istabās, tādējādi nodrošinot nepieciešamo komforta līmeni ikvienam istabas iemītniekam.

SAC “Derpele” klienti pārsvarā ir izvietoti 2-vietīgajās un 3-vietīgajās istabās. Tomēr institūcijā ir arī divas 5-vietīgās istabas, kurās klientu gultas ir izvietotas tuvu viena otrai.

Klientu izvietošana trīsvietīgajās, četrvietīgajās un piecvietīgajās istabās nespēj nodrošināt nepieciešamo komforta līmeni, īpaši situācijās, ja klientu gultas atrodas cieši viena blakus otrai un klientiem ikdienas dzīvē nav nodrošināts nepieciešamais privātums.

[1.2] Tāpat vizītes dienā tika secināts, ka SAC “Derpele” atsevišķās telpās bija izteikti sasmacis gaiss (īpaši ēkas pirmajā stāvā un istabās, kur ir izvietoti gulošie klienti, kā arī sanitārajās telpās), kas nepārprotami liecina par nepietiekamu telpu ventilāciju, kā arī norāda uz nepietiekamu klientu aprūpi un higiēnas prasību neievērošanu.

[1.3] Apskatot vairāku klientu istabas SAC “Derpele”, tika secināts, ka tikai atsevišķas klientu istabas bija iekārtotas mājīgā gaisotnē un individualizētas (TV, radio, personīgās mantas, u.tml.). Tajā pašā laikā tika konstatēts, ka gulošo klientu istabas ir bezpersoniskas un tajās atradās tikai gultas, naktsskapīši un skapis. Tādējādi klientu istabas neizskatās pēc istabām, kuras ilgstoši kalpotu par pastāvīgu mājvietu institūcijas klientiem.

Nemot vērā, ka SAC “Derpele” klientiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, nav pieļaujama situācija, ka vairāki klienti, kuri veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nav spējīgi iekārtot savas istabas personalizēti, mājīgi un vizuāli pievilcīgi, ir spiesti dzīvot telpās, kas līdzinās ārstniecības iestāžu vai kopmītnes telpām.

[1.4] Vizītes dienā tika konstatēts, ka SAC “Derpele” 3. stāvā ir ierīkota plaša dušas telpa, taču tā nav aprīkota ar norobežotu dušas kabīni

Eiropas Padomes (turpmāk – EP) un ANO rekomendācijas iesaka institūciju vidi un dzīves apstākļus veidot „iespējami tuvu tādai dzīvei, kādu bauda tāda paša vecuma, dzimuma un kultūras pārstāvji sabiedrībā.” Institūcijām būtu jāparedz aprīkojums un telpas atpūtas un brīvā laika pavadīšanai, apmācībām, kā arī vietai, kur iegādāties vai saņemt ikdienas dzīvei, atpūtai, kā arī komunikācijai nepieciešamās lietas.*

ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām pieejamība ir iekļauta kā viens no pamatprincipiem – ļoti svarīgs priekšnosacījums tam, lai personas ar invaliditāti varētu faktiski un līdztiesīgi īstenot savas pilsoniskās, politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības.

*Eiropas Padomes Rekomendācija Nr. REC (2004) 10 Attiecībā uz personu ar garīga rakstura traucējumiem cilvēktiesību un cieņas aizsardzību, 2004, 9. pants [CoE Recommendation No. REC (2004); Concerning the Protection of the Human Rights and Dignity of Persons with Mental Disorder] 6ANO Principi par personu ar garīga rakstura traucējumiem aizsardzību, 1991, 13 (2) princips, [UN Principles for the Protection of Persons with Mental Illness]

vai aizslietni. Līdz ar to klientu mazgāšanās brīdī netiek nodrošināts privātums. Arī telpas logs nebija aprīkots ar žalūzijām vai aizkariem.

[1.5] Vizītes dienā tika konstatēts, ka SAC "Derpele" ēkā nav nodrošināta klientu vajadzībām atbilstoša vides pieejamība. Proti, institūcijas telpu plānojums nav piemērots personām ar kustību traucējumiem un personām, kas pārvietojas riteņkrēslā. Institūcija ir izvietota vēsturiskā muižas ēkā ar izteikti stāvām kāpnēm, kas ievērojami apgrūtina personu pārvietošanos starp ēkas stāviem. Klientiem ar kustību traucējumiem, kuri dzīvo institūcijas 2. un 3. stāvā faktiski netiek nodrošināta iespēja izkļūt no institūcijas telpām, kā arī netiek nodrošinātas pastaigas svaigā gaisā, jo institūcijā nav ierīkots lifts vai pacelājs. Savukārt darbinieki fiziski nespēj nodrošināt klientu pārvietošanu (nonešanu) uz 1. stāvu. Līdz ar to klienti ar kustību traucējumiem, kuri dzīvo 2. un 3. stāvā, ir spiesti visu laiku pavadīt savās istabās un institūcijas telpās.

Konstatētie pārkāpumi:

- nav vides pieejamības;
- pārapdzīvotība istabās;
- telpās sasmacis gaiss;
- istabas ir bezpersoniskas;
- duša nav norobežota.

Rekomendācijas:

1. Pārtraukt uzņemt SAC "Derpele" personas ar kustību traucējumiem un izvērtēt iespēju institūcijā jau dzīvojošajām personām ar kustību traucējumiem pārcelties uz ēkas 1. stāvu.
2. Nodrošināt regulāras pastaigas svaigā gaisā visiem institūcijas klientiem, organizējot šādu iespēju arī guļošiem klientiem.
3. Sniegt klientiem nepieciešamo atbalstu dzīvojamo istabu individualizēšanā, tādējādi veidojot tīkamu mikrovidi visā institūcijā.
4. Nodrošināt klientu istabu un koplietošanas telpu regulāru vēdināšanu un uzkopšanu, paredzot dabīgo vai mehānisko ventilāciju, kā arī nodrošināt klientu individuālajām vajadzībām atbilstošu un regulāru personīgo higiēnu un aprūpi.
5. Nodrošināt SAC "Derpele" 3. stāva dušas telpu ar nepieciešamo aprīkojumu (dušas aizkariem vai aizslietni), kā arī dušas telpas logam pielikt žalūzijas vai aizkarus.

2. Pārvietošanās brīvība

Iepazīstoties ar SAC "Derpele" ieviesto kārtību Covid-19 izplatības novēršanai, Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja, ka klientiem kategoriski ir aizliegts atstāt institūcijas teritoriju.

Saskaņā ar Veselības ministrijas un Labklājības ministrijas sniegtajām rekomendācijām SAC "Derpele" ir ierīkotas divas atsevišķa telpas (medicīniskie izolatori), kas ir paredzētas ar Covid-19 inficēto klientu izolācijai.

Medicīniskās izolācijas telpas ir izvietotas ēkas 1. stāvā, katrā no minētajām telpām ir ievietotas 2 gultas, nakts skapītis, krēslis, TV un sēdpods. Izolācijas telpās vai

Senioriem, kurus ievieto institucionālā aprūpē, ir tiesības uz pārvietošanās brīvību. Visiem ierobežojumiem jābūt likumīgiem, nepieciešamiem un samērīgiem un jānotiek saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem. Dalībvalstīm jānodrošina, lai visi individuālie ierobežojumi vecāka gadagājuma cilvēkiem tiktu īstenoti ar šīs personas brīvību un apzinātu piekrišanu vai kā proporcionālu atbildi uz kaitējuma risku.*

blakus tām nav atsevišķas sanitārās telpas (tualetes, duša un izlietne).

Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja, ka piespiedu karantīnā uz 14 dienām šajā izolatorā tiek ievietoti institūcijas klienti, kuri bez administrācijas atļaujas bija atstājuši institūcijas teritoriju (piemēram, lai dotos uz veikalu pilsētā).

Vizītes dienā vienā no šīm medicīniskā izolatora telpām atradās viens institūcijas klients, kurš bija ievietots piespiedu karantīnā pēc tam, kad patvaļīgi bija devies uz vietējo veikalu. Saskaņā ar SAC "Derpele" vadības sniegto skaidrojumu klients tika ievietots izolatorā, pamatojoties uz Labklājības ministrijas sniegtajām vispārējām rekomendācijām.

ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 15. panta pirmā daļa nosaka, ka neviens nedrīkst būt pakļauts spīdzināšanai vai nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cienu pazemojošiem apiešanās vai sodīšanas veidiem.

Klients informēja Tiesībsarga biroja pārstāvjus, ka atrodas piespiedu izolācijā jau 8 dienas un viņam ir vairākas sūdzības par vispārējiem apstākļiem izolācijas telpā:

- telpa ir mitra un vēsa, kā rezultātā viņam salst;
- personīgās higiēnas vajadzībām ir jāizmanto istabā novietotais sēdpods;
- atrodoties izolatorā nav iespējams apmeklēt dušu;
- klientam paredzētais ēdiens tiek piegādāts novēloti un tas bieži vien jau ir atdzisis;
- klientam atrodoties piespiedu izolācijā 8 dienas, nav parādījušās elpceļu saslimšanas pazīmes, tomēr institūcijas administrācija šo faktu nav ņēmusi vērā, lai viņu atbrīvotu;
- viņa veselības stāvokli un pašsajūtu neuzrauga ārstniecības persona;
- savu atrašanos piespiedu izolācijā klients uztvēra kā sodu par administrācijas norādījumu neievērošanu.

Tiesībsarga biroja pārstāvji arī konstatēja, ka klienta ievietošana minētajā izolācijas telpā nebija atspoguļota SAC "Derpele" iekšējos dokumentos - nebija ierakstīts klienta izolācijas sākuma laiks, kā arī kopumā nebija pamatota klienta ievietošana izolatorā.

Nenoliedzami, ka visas personas, kuras saņem pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, ir uzskatāmas par vienu no augsta riska grupām masveida saslimstībai ar Covid-19, tādēļ īpaša uzmanība ir jāvelta, lai institūciju klientu tiesības uz veselības aprūpi tiktu nodrošinātas ne tikai savlaicīgi un kvalitatīvi, bet arī atbildīgi ievērojot visas Veselības ministrijas sniegtās rekomendācijas.

Tomēr, no cilvēktiesību viedokļa raugoties, ir svarīgi nodrošināt, lai jebkādi tiesību ierobežojumi, kas šobrīd tiek piemēroti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem saistībā ar Covid-19 izplatības novēršanu, būtu samērīgi un to rezultātā klientiem gan tiešā, gan arī netiešā veidā netiktu nodarīts kaitējums.

Akcentējams, ka visiem institūcijā noteiktajiem klientu tiesību ierobežojumiem ir jābūt ne tikai izskaidrotiem ikvienam klientam saprotamā veidā, bet arī pamatotiem uz

*Eiropas Padomes Ministru Komitejas rekomendācijas dalībvalstīm par senioru cilvēktiesību veicināšanu Nr. CM/Rec(2014)2 41.punkts

Pieejams:https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805c649f

objektīviem apsvērumiem. Turklāt svarīgi ir atcerēties par ikviena klienta individuālajām vajadzībām, nepieļaujot pārlieku klientu tiesību ierobežošanu, kas varētu radīt papildu konfliktsituācijas un arī grūtības komunikācijā ar klientiem un viņu tuviniekiem.

Konstatētie pārkāpumi:

- izolācijas telpa nav aprīkota ar dušu un tualeti;
- klientiem trūkst jēgpilnas aktivitātes;
- izolāciju izmanto kā soda veidu;
- izolāciju neuzrauga ārstniecības personas.

Rekomendācijas:

1. Nodrošināt institūcijā ierīkoto izolācijas telpu atbilstību visām nepieciešamajām higiēnas prasībām, tai skaitā, paredzot klientiem tualetes pieejamību jebkurā brīdī.
2. Nodrošināt izolācijā ievietotajām personām

ikdienas pastaigas vai vingrošanu ārā (ja nav medicīnisku kontrindikāciju), kā arī jēgpilnas aktivitātes (lasīšana, TV, radio) un iespējas uzturēt kontaktu ar ārpusauli, lai kompensētu kaitīgo ilgtermiņa izolācijas iedarbību.

3. Pārtraukt SAC “Derpele” klientu izolāciju kā soda veidu par nesaskaņotu institūcijas teritorijas atstāšanu.
4. Nodrošināt visu medicīniskās izolācijas gadījumu dokumentēšanu, kā arī nodrošināt, lai klientus izolācijas periodā regulāri uzraudzītu ārstniecības personas.

3. Līdzdalība kultūras dzīvē, atpūta, brīvā laika pavadīšana

Saskaņā ar SAC “Derpele” vadības sniegto skaidrojumu, kopš 2020. gada marta mēneša, visas klientiem paredzētās nodarbības un brīvā laika pavadīšanas pasākumi bija atcelti, lai nepieļautu Covid-19 izplatības riskus institūcijā. Savukārt daļa nodarbību esot notikušas individuāli, klientu istabās.

Tiesībsarga biroja pārstāvji iepazinās ar Biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” sociālās aprūpes centra “Derpele” 2020. gada 10. jūnija rīkojumu Nr. 14.24.BA-1.6/8, ar kuru institūcijā tika atjaunota jaunu klientu uzņemšana, klientu tuvinieku apmeklējumi, kā arī institūcijas pasākumi - nodarbības un spēles klientiem nelielās grupās (līdz 10 personām).

Tomēr norādāms, ka vizītes dienā Tiesībsarga biroja pārstāvji nekonstatēja, ka institūcijā tiešām tiek organizētas klientiem paredzētās nodarbības un saturīga brīvā laika pavadīšanas pasākumi. Arī aptaujātie klienti un darbinieki nevarēja apliecināt, ka kopš

Senioriem jābūt nodrošinātai iespējai pilnībā piedalīties sociālajos, kultūras, izglītības un apmācības pasākumos, kā arī sabiedriskajā dzīvē.*

*Eiropas Padomes Ministru Komitejas rekomendācijas dalībvalstīm par senioru cilvēktiesību veicināšanu Nr. CM/Rec(2014)2 10.punkts

Pieejams:https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805c649f

2020. gada marta mēneša institūcijā tiek nodrošinātas klientu individuālajām vajadzībām paredzētās nodarbības vai nodarbības nelielās grupās.

Tiesībsarga biroja pārstāvji arī novēroja, ka SAC “Derpele” nav ierīkota atsevišķa nodarbību telpa, kur klientiem vienuviet būtu pieejamas dažādas nodarbības un arī brīvā laika pavadīšanas iespējas. Klienti lielāko daļu sava laika pavada bezmērķīgi, pārsvarā guļot gultā vai arī sēžot gaitenēs, kur ir izvietots televizors un krēsli, ko nevar uzskatīt par saturīgu brīvā laika pavadīšanu.

Konstatētie pārkāpumi:

Klientiem trūkst telpas un inventāra saturīgai brīvā laika pavadīšanai.

Rekomendācija:

Nodrošināt, lai institūcijas nodaļās klientiem būtu pieejama telpa, inventārs un darbinieku atbalsts saturīgai brīvā laika pavadīšanai un aktivitātēm.

4. Sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija

[4.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja, ka SAC “Derpele” klientu aprūpē iesaistītie darbinieki veic ierakstus gulošu klientu pozicionēšanas grafikos, kas neatbilst faktiskajai situācijai. Proti, tika secināts, ka atsevišķu klientu pozicionēšanas grafiki 2020. gada 4. augustam jau dienas pirmajā pusē bija aizpildīti līdz pat dienas beigām. Līdz ar to Tiesībsarga biroja pārstāvji neguva pārliecību, ka SAC “Derpele” darbinieki atbildīgi izturas pret gulošu klientu pozicionēšanu.

[4.2] Tiesībsarga birojā tika saņemta SAC “Derpele” klienta sūdzība, ka institūcijā klientiem netiek nodrošināti individuālie tehniskie palīgīdzekļi. Vizītes dienā Tiesībsarga biroja pārstāvji pārliecinājās, ka institūcijā pakalpojumus saņem vairākas personas ar kustību traucējumiem un arī personas, kas pārvietojas riteņkrēslā. Vizuāli apskatot atsevišķus klientiem paredzētos riteņkrēslus, tika konstatēts, ka tie nav drošai lietošanai atbilstošā tehniskā stāvoklī (piemēram, trūkst kāju balstu, ir bojāti roku balsti u.tml.).

[4.3] Saskaņā ar SAC “Derpele” atbildīgo darbinieku sniegto skaidrojumu klientu spēju un prasmju izvērtēšana notiek vienu reizi gadā, ko veic starpprofesionāļu komanda: sociālais darbinieks, sociālais rehabilitētājs, sociālais aprūpētājs un medicīnas māsa. Tiesībsarga biroja pārstāvju ieskatā starpprofesionāļu komandas speciālistu skaits nav pietiekošs, ņemot vērā klientu funkcionālo spēju ierobežojumus. Ieteicams papildināt starpprofesionāļu komandu ar speciālistiem (piemēram, psihologu, ergoterapeitu, speciālos pedagogus, fizioterapeitus u.c.), lai nodrošinātu klientiem individuālu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu klāstu.

[4.4] Analizējot atsevišķu klientu individuālos sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas plānos (turpmāk tekstā - plāni) noteiktās problēmas, mērķus un uzdevumus, Tiesībsarga biroja pārstāvji secināja, ka klientu problēmas tiek definētas vispārīgi un sasniedzamais rehabilitācijas mērķis nav novērtējams dinamikā. Piemēram,

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums ir pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā.

rehabilitācijas plānā klienta problēmas bija definētas kā – “jēgpilna brīvā laika pavadīšana”, “sociālo prasmju uzturēšana”, “uzturēt pašaprūpes spējas”, kas nesniedz skaidru priekšstatu par konstatētajām problēmām un kopējo dinamiku darbā ar klientu.

Atsevišķu klientu rehabilitācijas plānos nospraustie mērķi tika definēti ļoti vispārēji: – “sekmēt izpratni par esošo situāciju”, “higiēnas normu ievērošana/nodrošināšana”, “emocionāls atbalsts”, “drošība”, “izprast situāciju” u.ml.

Lai klienti saņemtu savām individuālajām vajadzībām atbilstošus sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, klientu plānos noteiktajiem mērķiem ir jāatbilst klienta izvērtēšanā noteiktajiem mērķiem. Savukārt, lai izvirzītie mērķi būtu jēgpilni, tiem jābūt definētiem tādā veidā, lai vēlāk varētu izvērtēt un analizēt sasniegto vai nesasniegto rezultātu. Pretējā gadījumā institūcijas starpprofesionāļu komanda nevarēs pārliecināties par klienta funkcionālo spēju atjaunošanu, uzlabošanu vai pasliktināšanos. Ieteicams plānu izstrādē ņemt vērā klienta funkcionālo spēju izvērtējuma rezultātus. Savukārt plāna aktualizēšanā nepieciešams iesaistīt pašus klientus, gan noskaidrojot viņu viedokli un vēlmes, gan arī motivējot un iesaistot noteikto problēmu risināšanas procesā.

Izvērtējot atsevišķu klientu lietas, Tiesībsarga biroja pārstāvji nevarēja pārliecināties par individuālu darbu ar klientiem – dokumentos pietrūka pārskatu par speciālistu veikto darbu ar klientiem (piemēram, sociālā darbinieka, psihologa vai sociālās rehabilitācijas speciālista). Turklāt klientiem, kuri tika pārcelti no citām institūcijām, nepieciešams nodrošināt sociālās rehabilitācijas procesu pēctecību.

Konstatētie pārkāpumi:

- klientu pozicionēšanas grafiki neatbilst faktiskai situācijai;
- nolietoti individuālie tehniskie palīglīdzekļi;
- nepietiekams speciālistu skaits
- klientu plāni ir pārāk vispārīgi.

Rekomendācijas:

1. Veikt izglītojošo darbu ar SAC “Derpele” darbiniekiem attiecībā uz pozicionēšanas grafiku aizpildīšanu, novēršot nepatiesu ierakstu veikšanu klientu dokumentos.
2. Nodrošināt institūcijas klientus ar individuāli pielāgotiem un drošiem tehniskajiem palīglīdzekļiem.
3. Nodrošināt multidisciplināru pieeju klientu izvērtēšanā, iesaistot arī citas

profesionāļu kategorijas.

4. Veikt individualizētu pieeju klientu plānu dokumentēšanā un aktualizēšanā

Lai nodrošinātu SAC “Derpele” sniegto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstību cilvēktiesību standartiem, lūdzu SAC „Derpele” administrāciju un tās darbu kontrolējošās un uzraugošās institūcijas (Labklājības ministriju, Biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” valdi un Bauskas novada domi) veikt visas nepieciešamās darbības visu iepriekš minēto rekomendāciju ieviešanai.

Par tiesībsarga rekomendāciju izpildi un plānotajām aktivitātēm to izpildei (t.sk. norādot konkrētu laika periodu, kurā paredzams izpildīt sniegtās rekomendācijas) lūdzu informēt līdz 2020. gada 1. novembrim.

Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja pārstāvjiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu